

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

PSICOLOGIA APLICADA A LES CIÈNCIES DE LA SALUT I HABILITATS DE COMUNICACIÓ

Coordinació: RUBINAT ARNALDO, ESTHER

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	PSICOLOGIA APLICADA A LES CIÈNCIES DE LA SALUT I HABILITATS DE COMUNICACIÓ			
Codi	100456			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Infermeria i Grau en Fisioteràpia	1	TRONCAL/BÀSICA	Presencial
	Grau en Infermeria	1	TRONCAL/BÀSICA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	2.4	3.6	
	Nombre de grups	5	2	
Coordinació	RUBINAT ARNALDO, ESTHER			
Departament/s	INFERMERIA I FISIOTERÀPIA			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	català - castellà - anglès			
Distribució de crèdits	60% classe magistral 40%seminaris teòrics-pràctics			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
FIGUERA COLLADA, EVA	eva.figuera@udl.cat	9,4	
GONZÁLEZ RODRÍGUEZ, PATRICIA MARÍA	patricia.gonzalez.rodriguez87@gmail.com	3,8	
RUBINAT ARNALDO, ESTHER	esther.rubinat@udl.cat	3,6	
RUBINAT ARNALDO, ESTHER	esther.rubinat@udl.cat	2,4	

Informació complementària de l'assignatura

Informació complementària de l'assignatura

Cada vegada son més els estudis que corroboren la relació entre els factors biològics, psicològic, socials i espirituals del ésser humà. En aquest sentit s'ha estudiat la importància del suport emocional al malalt de càncer, al final de la vida, davant d'una intervenció quirúrgica, les malalties psicossomàtiques...

Per lo tant, les relacions humanes son fonamentals en el camp de les Ciències de la Salut. Partint d'aquesta realitat, el programa que proposem està dividit en dos parts fonamentals. La primera, exposar i descriure els aspectes psicosocials de les relacions humanes i d'altra banda, treballar els fonaments de la comunicació com instrument terapèutic en el tracte amb el malalt i família.

Normativa reguladora de la creació, l'ús i la preservació del material audiovisual enregistrat amb finalitats docents a la FIF

"La Universitat de Lleida informa que, amb finalitats docents, enregistrarà imatges que identifiquin l'estudiantat i altres persones que participen en les activitats acadèmiques. El responsable del tractament d'aquestes imatges és la Universitat de Lleida (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça de Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida, sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat).

Aquestes imatges només s'utilitzen per impartir docència, avaluar els coneixements de l'assignatura i per a projectes de millora docent.

L'ús de les imatges respon a l'obligació legal de la UdL d'impartir i millorar la docència universitària, d'acord amb la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats. Les imatges, un cop enregistrades, es conserven com a mínim mentre no prescriguin les corresponents accions i reclamacions contra l'avaluació aprovada pel professorat. Es destrueixen en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu/>).

La UdL no comunicarà mai aquestes dades a tercers, llevats dels casos estrictament previstos en la Llei.

Les persones interessades poden accedir a les seves imatges; sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat; oposar-se al tractament i sol·licitar-ne la limitació, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat <<mailto:dpd@udl.cat>>. També poden presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Conèixer els fonaments de les relacions humanes.

Conèixer els fonaments i l'aplicació de la teoria de l'Anàlisi Transaccional en un entorn social i sanitari

Comprendre els principals conceptes de la comunicació humana

Competències

Bàsiques:

CB1 Posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

CB5. Saber desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Específiques:

CE11. Identificar les respostes psicosocials de les persones davant les diferents situacions de salut (en particular, la malaltia i el sofriment), seleccionant les accions adequades per proporcionar ajuda en les mateixes.

CE12. Establecer una relació empàtica i respectuosa amb el pacient i família, d'acord amb la situació de la persona, problema de salut i etapa de desenvolupament.

CE13. Utilitzar estratègies i habilitats que permetin una comunicació efectiva amb pacients, famílies i grups socials, així com l'expressió de les seves preocupacions i interessos.

CE34. Tenir una actitud cooperativa amb els diferents membres de l'equip.

Transversals:

CT1 Adquirir una adequada comprensió i expressió oral i escrita de el català i de l'acastellà.

Generals (*Llibre Blanc de la Titulació del Grau d' Infermeria, ANECA*)

CG1. Capacitat per adaptar-se a les noves situacions

CG2. Habilitats de gestionar la informació

Resultats d'aprenentatge:

- Identificar la diversitat de les relacions humanes.
- Identificar les accions que es poden donar en una situació determinada tant en un context de salut com de malaltia.
- Dissenyar una valoració psicosocial que doni resposta a les necessitats de les persones, des d'una visió holística.
- Triar les variables de la comunicació i les tècniques que poden facilitar una comunicació terapèutica.
- Identificar les accions que es poden donar en una situació de malaltia terminal i dol.
- Identificar els problemes i recerca de la millor solució.
- Reconèixer les necessitats d'aprenentatge i actuar en conseqüència.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Unitat temàtica I. Aspectes psicològics de la personalitat

Unitat temàtica II. Fonaments de la interacció grupal

Unitat temàtica III. Factors psicosocials de la malaltia psicosomàtica.

Unitat temàtica IV. La comunicació com instrument terapèutic i la relació d'ajuda

Unitat temàtica V. Identificació i aplicació dels aspectes psicosocials en els cuidatges d'Infermeria

Unitat temàtica VI. Aspectes psicosocials de la violència.

Unitat temàtica VII. Aspectes psicosocials al final de la vida: afrontament de la mort, procés de dol

Eixos metodològics de l'assignatura

Les **classes magistrals** s'impartiran de forma presencial. Les classes teòriques es duràn a terme amb suport de mitjans audiovisuals i incorporant en algunes sessions l'aportació d'experts en la matèria. Les classes poden ser impartides en català, castellà o anglès.

Els **seminaris** es realitzaran en grups reduïts amb participació activa dels estudiants. En les activitats de seminari es treballarà principalment a través d'estudi de casos i tallers vinculats al contingut de l'assignatura. La metodologia i la tipologia d'avaluació pot ser variable entre els diferents seminaris. En el cronograma s'indica si el seminari requereix treball previ, quina serà la metodologia de treball i el format d'avaluació (que pot requerir entrega de treball grupal al campus virtual i/o avaluació directa a l'aula).

La **simulació** (pràctica) es realitzarà en grups reduïts. Les activitats de simulació tenen l'objectiu del desenvolupament competencial a través de casos i situacions clíniques, articulant elements de coneixement però també habilitats i actituds en un entorn de simulació de pràctica assistencial.

El desenvolupament de les activitats de seminari i simulació requerirà de treball autònom previ de l'estudiant i es fonamentarà l'activitat en el treball en equip.

També informar-vos que donada la naturalesa d'algun seminari o simulació es poden fer gravacions, per tant, "La Universitat de Lleida informa que, amb finalitats docents, enregistrarà imatges que identifiquin l'estudiantat i altres persones que participen en les activitats acadèmiques. El responsable del tractament d'aquestes imatges és la Universitat de Lleida (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça de Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida, sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat).

Aquestes imatges només s'utilitzen per impartir docència, avaluar els coneixements de l'assignatura i per a projectes de millora docent.

L'ús de les imatges respon a l'obligació legal de la UdL d'impartir i millorar la docència universitària, d'acord amb la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats. Les imatges, un cop enregistrades, es conserven com a mínim mentre no prescriguin les corresponents accions i reclamacions contra l'avaluació aprovada pel professorat. Es destrueixen en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu/>).

La UdL no comunicarà mai aquestes dades a tercers, llevats dels casos estrictament previstos en la Llei.

Les persones interessades poden accedir a les seves imatges; sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat; oposar-se al tractament i sol·licitar-ne la limitació, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat <<mailto:dpd@udl.cat>>. També poden presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics".

Pla de desenvolupament de l'assignatura

El pla de desenvolupament en format cronograma de l'assignatura amb la distribució i les dates de les sessions es penjarà a l'espai de recursos del Campus Virtual.

Sistema d'avaluació

AVALUACIÓ CONTÍNUA

Part teòrica: correspon al 40% de la nota final

Tot el contingut teòric exposat en les sessions magistrals i els seminaris serà avaluat mitjançant examen. Aquest constarà de preguntes tipus test de resposta múltiple de quatre options (cada 4 respostes incorrectes es descomptarà l'equivalent a una resposta correcta). La nota mínima per superar-lo serà igual o superiors a 5.

No es contempla la realització d'exàmens parcials.

Atenció: la correcció d'examens és automatitzada. Els examens que no tinguin nom/cognoms/DNI o no segueixin la pauta ben indicada en la plantilla de respostes no seran avaluats.

Seminaris: corresponen al 30% de la nota final

Els seminaris es desenvolupen setmanalment associats al contingut teòric, potenciant aspectes teòrics i pràctics. Per aquest motiu tenen caràcter obligatori i es valoren de forma continua, per tant, en cas de suspendre el bloc de Seminari sols es podrà optar a recuperació els/les estudiants que hagin assistit a un 80% de les sessions de seminari i la recuperació es basarà en una prova oral (individual) relacionada amb el contingut d'aquelles sessions específiques de seminari suspeses.

Cada seminari s'avaluarà individualment seguint una pauta d'avaluació on es tindran en compte: evidències d'aprenentatge, habilitats i actituds.

Simulació clínica (pràctica): correspon al 30% de la nota final

Activitat de simulació clínica a l'aula. S'avaluarà també de forma individual i seguint una pauta d'avaluació adaptada al seminari de simulació segons les competències a valorar.

- Cal aprovar en primera convocatòria.
- L'assistència als seminaris de simulació és OBLIGATÒRIA.

NOTA IMPORTANT: Per realitzar la mitjana de cada una de les parts (part teòrica, seminari i simulació) és requisit indispensable tenir cada part aprovada amb una nota minina de 5. En el cas de que no es superi alguna de les parts quedarà l'assignatura suspesa.

- A continuació es mostra un resum:

Activitat formativa	Avaluació	Valor Avaluació
Seminari: -Estudi de casos - Resolució de situacions clíniques crítiques	- Avaluació específica de cada seminari, segons rúbrica - Treball grupal i presentació oral	30%
Simulació clínica	- Resolució de casos simulats a l'aula, segons rúbrica - Realització d'un audiovisual. Aquesta part de l'avaluació té l'objectiu d'integrar tots els continguts teòrics que els alumnes han treballat al llarg de l'assignatura. Es proposarà la realització d'un vídeo acompanyat d'un treball escrit, on representi una situació reals o imaginada aplicant els continguts que s'han desenvolupat a l'assignatura. Aquest treball es durà a terme en grup.	30%
Part teòrica	-Examen escrit (tipus test)	40%

AVALUACIÓ ÚNICA

Aquells estudiants amb situació d'avaluació única tenen establertes les següents activitats semipresencials:

Estrategia docent	Avaluació	Valor Avaluació
Seminari	- Participar en la realització d'un audiovisual, es podrà pacta amb el professorat - Assistència a una tutoria pactada	25%
Simulació clínica	-Resolució de casos clínics pràctica simulada a l'aula: a final de semestre, data a confirmar(rúbrica)	25%
Treball autònom del estudiant	-Examen escrit	50%

Bibliografia i recursos d'informació

BIBLIOGRAFIA I RECURSOS D'INFORMACIÓ RECOMANADA

Encara que al llarg del curs s'aniran recomanant lectures a partir dels temes impartits, a continuació s'exposen les lectures bàsiques per aquesta assignatura

INTRODUCCIÓ

Stangor, Ch (2011) Introduction to Psychology. Saylor.org: <http://www.saylor.org/books/>

ANÀLISI TRANSACCIONAL I CURES PAL.LIATIVES

Barbero, J, Bayés R, Gómez, M. y Torrubia, P. Sufrimiento al final de la vida. *Med Pal* 2007; 14 (2):93-99.

Berne, E. (2007). *Juegos en que participamos*. Barcelona: RBA.

Colell, R. (2008). *Enfermería y cuidados paliativos*. Lleida: PPU.

Colell, R, Limonero, J. y Otero, M. D. Actitudes y emociones en estudiantes de Enfermería ante la muerte y la enfermedad terminal. *Investigación en Salud* 2003; 2: 104-112.

Colell, R. Relación entre la inteligencia emocional y la motivación para trabajar en cuidados paliativos en estudiantes de Enfermería. *Med Pal* 2006; 13(4):186-191.

Colell, R. (2012). *Factores psicosociales de las relaciones humanas. En enfermería y en el ámbito de las Ciencias de la Salud*. Madrid: Bubok.

Massó, F. (2007). *Análisis Transaccional I*. Madrid: CCS.

Kübler- Ross, E.(2010). *Sobre la muerte y los moribundos*. Barcelona: Debolsillo.

Utor, L. Capacitación de Enfermería en cuidados paliativos. *Med Pal* 2007; 14 (2):100-103.

Stewart, I. y Joines, V. (2007). *AT hoy. Una nueva introducción al Análisis Transaccional*. Madrid: CCS.

INTERACCIÓ GRUPAL

Álvaro, J.L. Y Garrido, A. (2003) *Psicología social: perspectivas psicológicas y sociológicas*. Mc Graw Hill. Madrid

Lynch, B., McCormack, B. and T. McCance. "Development of a model of situational leadership in residential care for older people" *Journal of Nursing Management*, 19 (2011): 1058-1069.

Martínez, M. y Salvador, M. (2005) *Aprender a trabajar en equipo*. Paidós. Barcelona.

LA MALALTIA PSICOSOMÀTICA

Carballo, J. R. (2008). *La Medicina psicosomática*. Madrid: Díaz De Santos.

Chiozza, L. (2010). *¿Por qué enfermamos?* Tafalla: Txalaparta.

Rudiger, D. y Dethlefsen, T. (2009). *La enfermedad como camino. Un método para el descubrimiento profundo de las enfermedades*. Barcelona: DeBolsillo.

Sánchez, T. (2009). *La psicosomática: del silencio de las emociones a la enfermedad*. Madrid: Biblioteca Nueva.

COMUNICACIÓ TERAPÈUTICA O RELACIÓ D'AJUDA

Arce, M. C. y Carballal, M.C. (2010) *Técnicas de comunicación y Relación de Ayuda en Ciencias de la Salud*. Madrid: Elsevier.

Colell, R. (2012). *Factores psicosociales de las relaciones humanas. En enfermería y en el ámbito de las Ciencias de la Salud*. Madrid: Bubok.

Bermejo, J.C. (2011). *Introducción al counseling (relación de ayuda)*. Santander: Sal Terrae.

CÀNCER

Cruzado J. A. (2014). *Manual de psicooncología. Tratamiento psicológico en enfermos con càncer*. Madrid: Pirámide.

Frouchtmann, M S. (2009). *Mi càncer y yo*. Barcelona: Plataforma.

Pausch, R. y Zaslow, J. (2008). *La última lección*. Barcelona: Grijalbo.

Siegel, B. S. (2009). *Ejercicios para el alma*. Madrid: Obelisco.

ADICCIÓNS

Becoña, E., Cortés, M. (coords.) (2011) *Manual de adicciones para psicólogos especialistas en psicología clínica en formación*. Socidrogalcol. Barcelona.

Beattie, M. (2009). *Libérate de la codependencia*. Málaga: Sirio.

Braiker, B. H. (2012). *La enfermedad de complacer a los demás*. Madrid: Edaf.

Etxebarria, L.(2007). *Ya no sufro por amor*. Madrid: Martínez Roca.

Etxebarria, L. (2013). *Tu corazón no está bien de la cabeza*. Barcelona: Paidós Iberica.

Mellody, P. Wells, A. y Keith, J. (2006). *La adicción al amor*. Barcelona: Obelisco.

Norwood, R. (2012). *Las mujeres que aman demasiado*. Barcelona: Zeta Bolsillo.

VIOLENCIA I MEDIACIÓ

Gómez, M.R. y Domínguez, I.M. (2017) *La mediación en psicología*. FOCAD-Consejo General de la Psicología de España.

Lipson, R., Berlin, J., Fishkind, A., Zeller, S. (eds.)(2008) *Emergency Psychiatry: Principles and Practice*. Wolters Kluwer.

PROCÉS DE DOL

Díaz, I. (2004). *I ara, on es? Com ajudar els nens i els adolescents a entendre la mort*. Barcelona: Viena Edicions.

James, J. W. y Friedman, R. (2003). *Manual para superar pérdidas emocionales*. Madrid: Los Libros del Comienzo.

Neimeyer, R. (2007). *Aprender de la pérdida*. Madrid: Paidós.

Worden, J.H. (2013). *El tratamiento del duelo*. Barcelona: Paidós.